

СТАНОВИЩЕ

за научните трудове и научните приноси
на доц. д-р Славка Георгиева Керемидчиева-Цветанова,
участничка в конкурса за заемане на академичната длъжност професор
в професионално направление 2.1. Филология,
научна специалност *Български език (диалектология)*,
обявен от Института за български език „Проф. Л. Андрейчин“ - БАН,
ДВ № 101/20.12.2016 г.

Становище от проф. д-р Анна Чолева-Димитрова, Институт за български език, БАН

Единствената кандидатка в конкурса – доц. д-р Славка Керемидчиева – е представила необходимите документи за провеждане на избора и следната научна продукция: три самостоятелни монографии: „Говорът на Ропката. Родопска граматика“ (1993 г.), „Говорът на село Зарово, Солунско“ (2000 г.); след хабилитирането: „Копривщица – история и език“ (2007 г.). Тя е съавтор в множество различни колективни трудове: „Кратък речник на диалектните думи“ (2001 г.), „Казано на каменски. Етнолингвистично изследване на кв. Каменица – Велинград“ (2008 г.), „Чуждестранната българистика през ХХ век. Енциклопедичен справочник“ (2008 г.) – участва с десет авторски статии, „Еркеч – паметта на езика. Традиции и устойчиви тенденции в един архаичен български говор – говора на село Еркеч, Поморийско“ (2012 г.).

Доц. Керемидчиева има забележително авторско присъствие в изготвянето на многобройни атласи и диалектни карти: „Български диалектен атлас. Обобщаващ том. Т. I – III. Фонетика. Акцентология. Лексика“ (2001 г.) – десет авторски карти с коментари към тях, „Обще- славянский лингвистический атлас. Серия Лексико-словообразовательная. Болгарские материалы. Т. 1. Животный мир. Т. 2. Животноводство. Т. 3. Растительный мир. Т. 4. Профессии и общественная жизнь“ (2013 г.), „Общеславянский лингвистический атлас. Серия Лексико-словообразовательная. Выпуск 10. Народные обычаи“ (2015 г.), „Общеславянский лингвистический атлас. Серия Фонетико-грамматическая. Выпуск 1. Рефлексы *ѣ. Выпуск 2а. Рефлексы *ѣ. Выпуск 2б. Рефлексы *ѣ. Выпуск 3. Рефлексы *ьг, *ьг, *ьл, *ьл. Выпуск 4а. Рефлексы *ь, *ь. Выпуск 4б. Рефлексы *ь, *ь. Вторичные гласные“ (2015 г.); „Карта на диалектната делитба на българския език“ (2014 г.), „Електронна Карта на диалектната делитба на българския

език“. Представена е и една книга, която е приета за печат „Лексикалната система на един архаичен родопски говор – говора на Ропката“.

Кандидатката има общо **141** публикации. Освен изброените по-горе книги, атласи, карти – 30 на брой (след хабилитирането – 28), Керемидчиева е автор и на множество студии и статии – 79 (след хабилитирането – 49), персоналии, хроники – 7, рецензии – 21 (след хабилитирането – 16) и др.

Доц. Керемидчиева е участвала с доклади в 41 научни форума (след хабилитирането – 36), голяма част от които са международни. Досега тя има забелязани 145 цитирания на трудовете си от наши и чужди автори.

Позволявам си още тук да заявя, че е впечатляваща не само нейната научна, но и научнопопуляризираща и експертна дейност. Кандидатката има трайни интереси в няколко езиковедски дисциплини: история на езика, българска диалектология и лингвистична география, социолингвистика.

Керемидчиева е посветила немалка част от времето си за обучение на млади учени. Тя е научен ръководител на един успешно защитил докторант – М. Котева с тема „Названия на храни и напитки в българските диалекти – лексикосемантична характеристика“. Кандидатката е била консултант на докторанта от Токийския университет Кента Сугай по темата му „Удвояване на допълнението в българските говори в Румъния“. Славка Керемидчиева е ръководила практиката на 11 студенти от СУ „Кл. Охридски“, ШУ „К. Преславски“, ПУ „Отец Паисий“, ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“ по ОП „Студентски практики“.

Изложените данни говорят красноречиво, че Славка Керемидчиева е отличен изследовател, а през последните години се утвърди като водещ учен – диалектолог, много високо ценен както у нас, така и сред учените в чужбина. Досега е участвала в дванадесет научни проекта (вкл. и международни), които имат изключително важно значение за историята на българския език и за определяне на мястото, което заемат диалектите ни сред останалите славянски и европейски езици. Керемидчиева е била ръководител на пет научни проекта, три от които вече са приключили успешно.

Славка Керемидчиева има многобройни и ярки научни приноси за българската диалектология. Ето и някои от тях:

1. Изследва българските диалекти на различни езикови равнища

За първи път *комплексно са изследвани непроучени или слабо проучени български говори*, които са важни за историята на езика, диалектологията, социолингвистиката и етнолингвистиката (п. 14, 15 (в съавт.), 17 (в съавт.), 77, 78, 79, 84, 85).

- Тук трябва да се спомене специално монографията ѝ **Копривщица – история и език**. София, 2007, с. 145, ISBN 978-954-362-029-6.

Това е един новаторски труд. Представено е първо по рода си комплексно диалектоложко и социолингвистично изследване на говора на Копривщица – селище с изключителен принос в българската история, книжовност и култура. Чрез анализ на богат, лично събран теренен материал и проучване на много архивни материали, се проследява миналото състояние на копривщеникия говор от началото на XIX в. до първото десетилетие на XXI в., като се очертава днешната градска езикова ситуация. „За пръв път се прилагат на практика теоретични постановки, според които проучването на говорите на градове с активен културно-просветен живот през Възраждането може да се извърши въз основа на анализи на запазена лична кореспонденция, протоколи, дневници, записки, тефтери и др.“ Убедително е аргументиран изводът, че „съвременната копривщенийска градска езикова ситуация е безспорно доказателство в подкрепа на теорията за формирането на говора на града като наддиалектна система, в чиято основа наистина лежи местният диалект“.

- Теоретичен принос в разработването на концепция за съставяне на Български диалектен речник, включващ материали от цялата езикова територия (п. 35, 40, 87, 95, 102).
- Теоретико-приложен принос (в съавт.) в съставянето на пръв по рода си кратък диалектен речник от произведения на български автори (п. 13).
- Ново или първо интерпретиране на значението, етимологията и разпространението на редки лексеми в българските говори (п. 70, 72, 73, 75, 89, 90, 93).
- Принос в наблюдението и анализирането на проявата, функциите и разпространението на диалектното през XXI в. (п. 106, 107).

2. В областта на **лингвистичната география**.

- Керемидчиева има и тук множество приноси като член на колектива, създал с най-модерните методи на съвременната лингвогеография първия по тип

многоцветен ареален обобщаващ атлас у нас, който представя за първи път пространствения и хронологичния модел на българския езиков континуум и обективно доказва единството на българския език в миналото и днес (п. 3-12, 25-30).

- Участва в създаването на оригинален интерактивен продукт, който предоставя възможност за придобиване на акустична представа за много от картографираните основни диалекти, и с който по атрактивен и достъпен начин се предоставят научни знания за родния език на широк кръг научна общност и културна общественост (п. 19).
- Участва в представянето и коментирането за пръв път пред славистиката на автентичните български материали, с които България престава да бъде бяло поле върху славянската езикова територия. (п. 20, 21–22, 23, 33).
- Участва в създаването на теорията и практиката на картографиране на явленията във фонетично-граматичните тонове на ОЛА – прилагане на макродиалектно равнище на фонологичния подход за разлика от приложения главно фонетичен подход в томовете на ОЛА (п. 23).
- Участва в обобщаването и анализирането за пръв път на новите данни за българските диалекти в ОЛА и извеждането на значението им за славистиката. Въз основа на българските материали се посочват новите ареали, коригира се посоката на много изоглоси, потвърждават се или се отхвърлят досегашни хипотези, теории и предположения (п. 39, 97, 98, 108)

За отличната си научна работа С. Керемидчиева е награждавана досега пет пъти. Наградите са както лични, така и за участие в колективни трудове.

Всички посочени тук данни, които безспорно свидетелстват за много голяма по обем, разностранна и с високо качество научна, научно-приложна и експертна дейност, ми дават основание да гласувам с убеждение доц. д-р Славка Керемидчиева да заеме академичната длъжност „професор“ в Секцията за българска диалектология и лингвистична география в Института за български език „Проф. Л. Андрейчин“.

10. 04. 2017 г.

Изотвила становището: